

ฌอง ฌาคส์ รูซโซ

ฌอง ฌาคส์ รูซโซ (Jean Jacques Rousseau) เป็นนักปรัชญา นักการศึกษาและนักเขียนชาวสวิส ผู้ซึ่งไปเจริญเติบโตในประเทศฝรั่งเศส เกิดเมื่อวันที่ 28 มิถุนายน ค.ศ. 1712 ณ นครเจนีวา ประเทศสวิตเซอร์แลนด์ (Geneva, Switzerland) ซึ่งขณะนั้นรวมอยู่ในอาณาจักรฝรั่งเศส มารดาถึงแก่กรรมเมื่อท่านลืมตาดูโลกได้เพียงไม่ถึง 1 เดือน บิดาเป็นช่างทำนาฬิกา และเป็นบุคคลแรกที่สอนให้เรียนหนังสือ แต่ก็ไม่ค่อยได้อบรมสั่งสอนท่านเท่าใดนัก

ชีวิตตอนต้นและการทำงาน

เมื่อรูซโซมีอายุได้ 10 ปี บิดาของท่านต้องออกจากนครเจนีวาเดินทางไปพำนักอยู่เมืองนีอง (Nyon) ประเทศฝรั่งเศสเพราะเหตุผลส่วนตัวบางประการ โดยทิ้งรูซโซไว้ให้อาศัยอยู่กับลุงที่

เจนีวา รูซโซเข้าเรียนในโรงเรียนประจำในนครเจนีวาชั่วระยะเวลาสั้นๆ แล้วลาออกไปฝึกงานเป็นช่างแกะแม่พิมพ์และแกะสลัก ทำให้ท่านมีงานมาก จนไม่มีเวลาพักผ่อนเลย

ค.ศ. 1728 เมื่อ อายุได้ 16 ปี ท่านหนีออกจากการเพื่อเดินทางไปตามหาบิดาที่ประเทศฝรั่งเศส และ ณ แคว้นชาวอย ประเทศฝรั่งเศสนั่นเอง รูซโซได้พบกับมาดามวาร์องส์แห่งแอนเนซี (Madame de Warens of Annecy) มาดามได้ให้ความรักและความเมตตาแก่ท่านมาก รูซโซอาศัยอยู่กับมาดามเป็นเวลา 3 ปี ที่นั่นท่านได้มีโอกาสอ่านหนังสือในห้องสมุดส่วนตัวของมาดาม ได้เล่นดนตรี เขียนบทร้อยกรองและแต่งเพลงทำให้ท่านรู้จักผู้คนมากขึ้นและมีชีวิตอยู่ในสังคมชั้นสูง

ฌอง ฌาคส์ รูซโซ (1712-1778)

ค.ศ. 1741 รูซโซเดินทางไปปารีส เพื่อนๆ ช่วยให้ท่านได้ไปทำงานเป็นเลขานุการเอกอัครราชทูตฝรั่งเศส ซึ่งทำงานอยู่ ณ เมืองเวนิส ประเทศอิตาลี ท่านทำงานอยู่ที่นั่นได้ประมาณหนึ่งปีครึ่งก็หวนกลับสู่กรุงปารีสอีกครั้งหนึ่ง

เริ่มมีชื่อเสียง

รูซโซเริ่มมีชื่อเสียงปรากฏเป็นครั้งแรกใน ค.ศ. 1751 เมื่อท่านชนะประกวดบทความเรื่อง Discourse on the Arts and Sciences ซึ่งบัณฑิตยสถานแห่งเมืองดีฌอง (Dijon) จัดให้มีการประกวดชิงรางวัลประจำปี ทำให้ท่านเริ่มเป็นที่รู้จักในหมู่ปัญญาชนมากขึ้น และต่อมาในปี ค.ศ. 1754 ท่านได้ส่งบทความเรื่อง Discourse on the Origin and Foundation of Inequality เข้าชิงรางวัลอีกครั้งหนึ่งแม้ครั้งนั้น ท่านจะไม่ชนะการประกวด แต่เมื่อบทความได้ดีพิมพ์ออกเผยแพร่งก็ได้รับความสนใจเป็นอย่างมาก ในบทความเรื่องหลังนี้รูซโซชี้ให้เห็นว่าระเบียบประเพณีและกฎหมายที่ไม่ยุติธรรมจะทำให้บุคคลขาดความเสมอภาคและไม่มีเสรีภาพ เมื่อรูซโซเริ่มตระหนักในเรื่องนี้มากขึ้น ท่านต่อสู้ทุกรูปแบบเพื่อให้สังคมมีความเสมอภาคและเสรีภาพอันสมบูรณ์ท่านกระทำทุกอย่างทางไม่ว่าทางด้านศาสนา ทางด้านรัฐ และทางด้านชุมชน แต่เขาก็ดำเนินงานด้วยเหตุผล

รูซโซเริ่มเขียนบทละครซึ่งต่อมาบทละครของท่าน เรื่องหนึ่งได้ใช้แสดงหน้าที่นั่งกษัตริย์ฝรั่งเศสในโรงโอเปร่าปารีส (Paris Opera)

ความสำเร็จในชีวิต

รูซโซเขียนนวนิยายหลายเรื่องในปี ค.ศ. 1761 นวนิยายเรื่อง La Nouvelle Heloise

เริ่มประสบความสำเร็จ มีผู้นิยมชมชอบเป็นจำนวนมาก นวนิยายที่ทำให้ท่านมีชื่อเสียงมากที่สุดคือ เรื่องเอมิล (Emile) พิมพ์ใน ค.ศ. 1762 ในนวนิยายเรื่องนี้ท่านบรรยายให้เห็นการเจริญเติบโตของเด็ก รูซโซเชื่อว่า “เด็ก ๆ เกิดมาตามสภาพธรรมชาติ ได้รับการเรียนรู้จากประสบการณ์ และจากตัวอย่างที่พบเห็นมากกว่าได้รับจากการอ่านหนังสือ”

ความคิดของรูซโซที่ปรากฏในหนังสือเอมิล เป็นการปฏิวัติความเชื่อเก่าๆของชาวฝรั่งเศส โดยสิ้นเชิง เป็นต้นเหตุให้รัฐบาลและสภาผู้แทนราษฎรของฝรั่งเศสประชุมกันตัดสินว่าท่านทำผิดกฎหมายและให้หนังสือ เอมิล เป็นหนังสือต้องห้าม

รูซโซต้องหนีจากปารีสไปอยู่เมืองมอเตียร์ส (Motiers) อันเป็นเมืองหลวงของแคว้นนูชาเทล (Neuchatel) ซึ่งปัจจุบันเป็นเมืองเล็กๆ อยู่ในประเทศสวิตเซอร์แลนด์

บั้นปลายชีวิต

ค.ศ. 1765 มีผู้พิมพ์หนังสือเล่มเล็กๆ ออกมาแจกจ่ายโจมตีรูซโซ ปลุกระดมให้ชาวเมืองมอเตียร์สเกลียดชังท่าน ประชาชนชาวเมืองมอเตียร์สร่วมตัวกันขว้างปาก้อนหินใส่บ้านของรูซโซ เป็นเหตุให้ท่านต้องหนีไปพำนักอยู่บนเกาะเล็กๆ ในทะเลสาบเบียแน (Lake of Biene) จนถึง ค.ศ. 1766 รูซโซเดินทางไปประเทศอังกฤษอาศัยอยู่ในลอนดอน

ค.ศ. 1777 รูซโซเดินทางกลับประเทศอีกครั้งหนึ่งใช้เวลาในปีสุดท้ายของชีวิตเขียนหนังสือเล่มสุดท้ายชื่อว่า คำสารภาพ (The confessions) ซึ่งเป็นอัตชีวประวัติของเขาเอง

รุชโซ่ถึงแก่กรรมเมื่อวันที่ 2 กรกฎาคม ค.ศ. 1778 รวมอายุได้ 66 ปี

(ดู “ความคิดทางการศึกษาของฌอง ฌาคส์ รุชโซ่” ในสารานุกรมศึกษาศาสตร์ ฉบับที่ 8 มกราคม-ธันวาคม 2531)

วรวิทย์ วตินสรการ

บรรณานุกรม

เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา, สมเด็จพระพี่นางเธอ. แม่เล่าให้ฟัง. กรุงเทพมหานคร : บริษัทหลักทรัพย์
จัดการกองทุนรวมวรรณอินเวสเมนต์, 2539.

Huxley, Sir Julian & Others. **Growth of Ideas : Knowledge, Thought, Imagination.**
Garden City, New York : Doubleday & Co. Inc., 1965.

Shapp, Martha G. & others “Jean Jacques Rousseau” in **The New Book of Knowledge.**
V. 16. New York : Grolier. Inc., 1966.